

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI
OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

Ro'yxatga olindi:

№ BD 15

2025 yil "29 avgust"

"T. O'ZBEK" MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

Samarqand davlat pedagogika instituti

2025 yil "29 avgust"

2025 yil "29 avgust"

**AMALIY GEOGRAFIYA
FANINING O'QUV DASTURI
(kunduzgi, kechki)**

Bilim sohasi:

100000 - Ta'lim

Ta'lim sohasi:

110000 - Ta'lim

Ta'lim yo'nalishi:

60111000 - Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari ta'lim
yo'nalishi

u

Samarqand – 2025

Fan/mavzu kodi AG2704		O'quv yili 2025-2026	Semestr 7	Kreditlar 4	
Fan/mavzu turi Tanlov		Ta'lim tili O'zbek/rus		Haftadagi dars soatlari ¾	
1.	Fanning nomi		Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Amaliy geografiya		60 (30/30)	60	120
2.	I. Fanning mazmuni Amaliy geografiya— geografiya fanlari predmetini bilishning uslub va usullari majmuasi. Geografik tadqiqot metodlari yordamida turli xil geografik ma'lumotlarni adabiyotlardan va bevosita dala sharoitida tadqiqot jarayonida to'plab tahlil qilinadi hamda ulardan fanning metodologiyasini yaratish, nazariy-ilmiy va amaliy maqsadlarda foydalanish yo'l-yo'riqlari aniklanadi. Geografik tadqiqot metodlari ilm-fan taraqqiyotini (ta'limot va g'oyalarni) ta'minlaydigan, tadqiqotchining maqsad va vazifalarini maqsadli yo'nalishda amalga oshiradigan eng muhim tadbir. Geografik tadqiqot metodlari ikki yo'nalishda — tabiiy va iqtisodiy geografik tadqiqot metodlari bilan olib boriladi: Tabiiy geografik metodlar — tabiatda sodir bo'ladigan narsa va hodisalarni, tabiat bilan jamiyat o'rtasidagi munosabatlarni ilmiy bilishda qo'llaniladigan usullar majmuidir. Asosiy metodlari: ekspeditsiya, statsionar, kuzatish, qiyoslash, haritagrafik, aerofotografik, kosmik, matematik, rayonlashtirish. Ushbu metodlar yordamida asosan geografik majmua va komponentlar hamda geografik muhit tadqiq etiladi. Iqtisodiy geografik metodlar — jamiyatda sodir bo'ladigan iqtisodiy, ijtimoiy va siyosiy o'zgarishlarni namoyon qilishda qo'llaniladigan usullar majmuidir. Asosiy metodlari: statistik ma'lumotlar tahlili, haritagrafik, konstruktiv, modellash, majmua, kuzatish. Mazkur metodlar yordamida xo'jalik tarmoqlarini oqilona hududiy tashkil etish va ularni joylashtirish, kishilarning qulay yashash sharoitlarini barpo etish, ishlab chiqarish sohasida iqtisodiy samaradorlikni oshirish chora va tadbirlarini taklif etish kabi masala (muammo)lar yechiladi.. II. Nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) I. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi: 1-MODUL. Amaliy geografiyaning metodologik asoslari. Amaliy geografiyaning ilmiy yo'nalishlari Fan, fanlar tizimi. Fanning maqsad va vazifalari. Tabiiy fanlarning vazifalari. Geografiya fanlari tizimi. Tabiiy geografik fanlar tizimi. Iqtisodiy geografik fanlar tizimi. Maxsus geografik fanlar tizimi. Geodeziya va kartografiya. Umumiy tabiiy geografik fanlar (Geografik tadqiqot usullari, umumiy Yer bilimi, umumiy geomorfologiya, umumiy gidrologiya, tabiiy geografik rayonlashtirish, landshafshunoslik). Ibtidoiy davrda geografiya fanining rivojlanishi. O'rta asrlarda geografiya fanining rivojlanishi. Sharq geografiyasi. Buyuk geografik kashfiyotlar. XVII-XIX asrlarda geografik tadqiqotlarning rivojlanishi. XX asrda geografik tadqiqotlar rivojlanishining asosiy yo'nalishlari. FTI va geografik tadqiqotlar. Muhandislik geografik yo'nalishi Tadqiqot metodlarini ahamiyatini baholash qiyindir. Tadqiqot usullarini etarli darajada bilmaslik, ilmiy jihatdan asooslangan qonuniyatlarni aniqlash imkoniyatini bermaydi. Shuning uchun har bir geografik ob'ektni o'rganishda to'g'ri metod va usullardan foydalanish hamda tadqiqot usuliby'tini to'g'ri tashkillash muhimdir. Tadqiqot o'tkazishda uslubiyot, uslublar, usular kabi tushunchalardan foydalaniladi. Uslub yoki metod - tadqiqotlarni magistrat bosh yo'lidir. Uslublar oz, usullar esa juda ko'p.				

Tibbiy geografik tadqiqotlar.

Geografik tadqiqot usullari. Ilmiy tadqiqotlarning uslub va usullari; tadqiqot bosqichlari va ular bo'yicha bajariladigan ishlar ko'lamini aniqlash; geotizimlar va ularni komponentlarining hamda hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimlar va ularning elementlarini shakllanishi va rivojlanishi qonuniyatlarini o'rganish, dalada faktik ma'lumotlarni to'plash va tahlil qilishni, geotizimlar va ularning komponentlarini hamda hududiy ijtimoiy-iqtisodiy tizimlar va ularning elementlarini kartalashtirishni, geotizimlarning imkoniyatlarini baholash, taraqqiyotni prognozlashtirish, va boshqarish, hududiy-iqtisodiy-ijtimoiy tizimlarni rivojlantirish masalalarini tadqiq etishni o'rgatishdan iborat.

2-MODUL.

Ekologik muammolarni hal etishda amaliy geografiya.

“Geoaxborot tizimi – bu asosiy vazifalari tabiat va jamiyat hodisalarining geofazoviy ma'lumotlarini maxsus vositalar yordamida to'plash, saqlash, boshqarish, tahlil qilish, modellashtirish va tasvirlashdan iborat bo'lgan mutaxassis va tahlilchilar boshqaruvi ostidagi umumlashgan dasturiy tizimdir”. Geoaxborot tizimiga yana turlicha ta'riflar keltirish, u haqidagi muhokamalarni davom ettirish mumkin, biroq barcha ta'riflarning zahirida yuqorida keltirilgan asosiy ma'no yotadi. Shuning uchun keltirilgan ta'rifni bosh ta'rif deb qabul qilish mumkin.

Yer va suv resurslaridan foydalanishda amaliy geografiya.

Geografik qobiqning murakkab tuzilishi va xususiyatlari uni har tomonlama tadqiq qilishni, ya'ni bir butun hamda alohida komponentlar bo'yicha ham va undagi kattakichik tabiiy geografik majmualar bo'yicha ham tadqiq qilishni taqozo etadi. Bu, o'z navbatida, tabiiy geografiyaning tarmoqlanishiga olib keladi. Hozirgi kunda tabiiy geografiyaning quyidagi asosiy tarmoklari mavjud: umumiy yer bilimi, regional geografiya, landshaftshunoslik, paleogeografiya, xususiy geografiya.

Amaliy geografiyada prognozlashtirish.

Tarmoq tabiiy geografiyasi asosan geografik hodisalarning yo'nalishlari va turlarini ajratish ishlarini olib boradi. Tarmoq geografiyasining o'rganish obyekti geografik qobiq hisoblanadi.

3-MODUL. Sanoat korxonalari, aholi punktlarini iqtisodiy geografik jihatdan o'rganish

Geografik qobiq haqida tushuncha. Geografik qobiqning tuzilishi. Geografik qobiqning asosiy xususiyatlari. Geografik qobiqning kimyoviy tuzilishi. Litosfera, gidrosfera, atmosfera va biosferaning kimyoviy tarkibi. Geografik qobiqdagi moddalarning fizik xossalari. Geografik qobiqni tabaqlanishi.

Hududiy ishlab chiqarish majmualari va klasterlar.

Meteorologik hodisalar juda ham murakkab jarayondir. Bu hodisalar o'zaro chambarchas bog'langan ayrim meteorologik elementlardan iborat. Birorta meteorologik elementning o'zgarishi, qolgan elementlarning o'zgarishiga sabab bo'ladi. Shuning uchun atmosfera holati, ya'ni ob-havo sharoitlari hamma vaqt o'zgarib turadi. Bir kunning ob-havosi ikkinchi kun ob-havosiga o'xshash bo'lgan hollar juda kam uchraydi. Atmosfera havosi har doim harakatda bo'ladi. Havo massalari yuqori bosimli oblast (antisiklon)dan past bosimli oblast (siklon)ga tomon ko'chib yuradi.

Tabiiy sharoit va resurslarni xalq xo'jaligining turli tarmoqlari nuqtai nazaridan baholash.

Gidrologiyaning bosh vazifalaridan biri suv ob'ektlarining gidrologik rejimini

o'rganishdan iboratdir. O'rganiladigan muammolari va tadqiqot usullariga qarab hamda suv resurslaridan foydalanish bo'yicha tarqalgan vujudga kelgan masalalarni xal etish bilan bog'liq holda gidrologiyadan uning bir necha bo'limlari:

4-MODUL.Hududiy dasturlash va rejalashtirish. SHaharsozlik asoslari.

Zoogeografiya, hayvonlar geografiyasi — hayvonlarning hozirgi davrda va o'tmishda Yer yuzida tarqalishi, taqsimlanishini o'rganadigan biogeografiya fanlaridan biri hayvonlar tarqalishi va taqsimlanishi, ular taksonomik va ekologik guruxlarining Yer yuzida joylanishining zamonaviy va tarixiy sabablari hamda qonuniyatlarini tadqiq qiladi ayni vaqtda biologiya hamda geografiya fanlari qatoriga kiradi. Tekshirish obyektiga ko'ra, biologiyaning sistematika, paleontologiya, ekologiya, o'simliklar geografiyasi va b. fanlari, tabiiy geogr. ning paleogeografiya, landshaftshunoslik, tarixiy geol. fanlari hamda tarix, arxeologiya, etnografiya kabi ba'zi ijtimoiy fanlar bilan uzviy bog'langan

Qishloq joylar geografiyasi, qishloq xo'jaligida agroiklimiy resurslarni baholash.

Geografik urganish va tasvirlashda asosiy oboekt sifatida anik xudud maydonga chikadi. Tabiiy geografiyada regionalizm tamoyillarini rivojlanishida geografiyaning xaritashunoslik bilan uzviy alokasi asosiy rol uynagan. Xaritashunoslik uslubida joyning anik kurinishi va tasvirlanishi urganilayotgan regionni geografik tadm.ik kilinishida kuchli texnik vositalar yordamida ob'ektni xakikiy tavsifi aniklanadi va usha^ regionning geografik konuniyatlari kurib chikiladi. Endilikda amaliy geografiyada geoekologik muammolarning asosiy kismi rsgioial darajaga kutariladi. Buddan kelib chikadiki, tabiiy geografik tadmikotlarning yunalishini endi regional darajaga olib chikilishi kerak .

Tabiy resurslardan foydalanish va geoekologik muammolar

Agrogeografik («agro» — yunoncha so'z bo'lib, dala ma'nosini bildiradi) tadqiqotlar natijasida yer resurslari qishloq xo'jalik maqsadlari nuqtayi nazaridan baholanadi. Agrogeografik tadqiqot-lar davomida olingan ma'lumotlar asosida har bir hudud uchun yerdan foydalanishning aniq chora-tadbirlari ishlab chiqiladi.

5-MODUL. Geografik ekspertiza.

Geomorfologiyaning asosiy prinsiplaridan biri shuki, relyef geografik komponentlardan biri sifatida boshqa komponentlar va geografik sharoit bilan bevosita bog'liq holda o'rganiladi. Rel'yefga boshqa omillar ta'sir etibgina qolmay, relyefning o'zi ham ularga ta'sir ko'rsatadi va ular orkali o'ziga ham ta'sir etadi. Litosfera, atmosfera, gidrosfera va biosferalga o'rtasidagi o'zaro murakkab aloqa G.ning Yer haqida fanlar sistemasida tutgan o'rnini belgilab beradi. Geoldan olingan ma'lumotlar va metodlardan relyefning urganilayotgan joydagi geologik tuzilishi va taraqqiyotiga bog'liq ekanligini aniqlashda foydalaniladi..

Iqtisodiy geografik prognoz.

Tuproqshunoslikning zamonaviy muammolari va konsepsiyasi fani.Tuproqshunoslikning eng dolzarb tabiiy va antropogen omillar ta'sirida vujudga kelgan muammolarni o'z ichiga oladi. Bu muammolarning echimini o'z navbatida mazkur fanning yanada rivojlanishini ta'minlaydi. Fanni o'qitishdan maqsadtalabalarga tuproqshunoslikning zamonaviy muammolari, tuproqning paydo bo'lishi va undagi mavjud muammolar, tuproq unumdorligini tiklash, oshirish va muhofaza qilish usullari, tuproqdan foydalanishni takomillashtirish, ularni hosil bo'lishi genezisi va geografiyasini tahlil qilish va tuproq hosil bo'lish qonuniyatlarini o'rganish to'g'risida bilim berish.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi:

Amaliy mashg'ulotlarning taxminiy tavsiya etiladigan mavzulari:

1. Tabiiy sharoit va tabiiy resurslar hamda xo'jalik tarmoqlarining hududiy tarkibidagi o'zaro aloqadorliklarini tahlil qilish.
2. O'zbekistonning u yoki bu tabiiy geografik okrugi yoki bironta daryo vodiysi tabiiy sharoitini tahlil qilish.
3. Agrogeografik tadqiqotlarni hisobga olib regional va mahalliy bashoratlar.
4. Muhandis-geografik yo'nalish bo'yicha hududni baholash va yer kadastri.
5. Relyef, tog' jinslari (litologiya), yer osti va usti suvlari, tuproq, o'simlik va boshqalarni, landshaft kartalarini tuzish va ulardan xo'jalik nuqtai nazardan foydalanishini o'rganish.
6. Tabiiy sharoit va tabiiy resurslar o'zgarishini bashorat qilish.
7. Suv resurslari, muhofazasi va ulardan samarali foydalanish masalalari.
8. Geografik ekspertiza va geoekologiya.
9. O'zbekiston ekologik kartasini tahlil qilish.
10. Xalq ho'jaligiga ta'sir etadigan tabiiy geografik jarayonlar tavsifi.
11. O'zbekistonda erkin (maxsus) iqtisodiy zonalar (Angren, Jizzax, Navoiy) tavsifi.
12. O'zbekiston qo'shma korxonalari.
13. Hududiy ishlab chiqarish majmualari va iqtisodiy rayonlashtirish.
14. Sanoat korxonalarini joylashtirishning shart-sharoitlarini baholash.
15. SWOT – tahlili usuli va undan foydalanish.
16. Alohida mintaqalar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining asosiy muammolari va yo'nalishlari.
17. Ekstropolyasiya usuli va demografik prognozlash (tanlangan hudud misolida).
18. Yangi qurilayotgan korxonalarni geografik ekspertizasi.
19. Ekskursiya

Amaliy mashg'ulotlarda mavzularga oid amaliy topshiriqlar bajarish, jadval va diagrammalar to'ldirish, atlas va yozuvsiz xaritada amaliy topshiriqlar bajarish, masalalar yechish, amaliy kuzatish, o'lchash, meteorologik asboblardan ishlash amallari bajariladi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Auditoriyadan tashqari vaqtda bajariladigan mustaqil ishlar quyidagi turlarda amalga oshirilishi tavsiya etiladi:

- Mavzuni og'zaki bayon qilish;
- 4 javobli test savoli tayyorlash;
- yozma savol tayyorlash;
- Taqdimot tayyorlash;
- Referat tayyorlash;
- rasmiy topshiriq tuzish;
- Ma'lumotlarni jadval ko'rinishida ifodalash;
- Yozuvsiz xarita bilan ishlash;
- Videorolik tayyorlash;
- Ko'rgazmali qurol tayyorlash;
- Bir soatlik dars ishanma tayyorlash;
- Krassvord tuzish;
- Xorijiy adabiyotlardan ma'lumotlarni to'plash, tarjima qilish va tahlil qilish;

	<ul style="list-style-type: none"> - Ha, yo‘q javobli test tuzish; - Audio dars tayyorlash; - Internet ma'lumotlarini to'plash va tahlil qilish; - Adabiyotlar ro'yxatini tuzish; <p style="text-align: center;">Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzulari:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Amaliy geografiyada tanlangan asosiy ilmiy yo'nalishlar bo'yicha mustaqil tadqiqot olib borish. 2. Shahar qurilishi va amaliy geografiya. 3. Amaliy geografiyada injener-geografik tadqiqotlarning ahamiyati. 4. Amaliy geografiyada landshaft tadqiqotlari. 5. Tibbiy geografik izlanishlar. 6. Umumiy geografik qonunlar va ishlab chiqarishni hududiy tashkil etish. 7. Amaliy geografiya va modellash. 8. Amaliy geografiya va turizm. 9. Amaliy geografiya va melioratsiya. 10. Ayrim hududlarning tabiati va tabiiy resurslarini muhofaza qilish tadbirlarini ishlab chiqish. 11. Geografik okrug yoki rayonlarning xalq xo'jaligining u yoki bu tarmog'ini rivojlantirish nuqtai nazaridan geografik ekspertizani tuzish.
3.	<p style="text-align: center;">V. Ta'lim natijalari (shakllanadigan kompetensiyalar)</p> <p style="text-align: center;">Talaba bilish kerak:</p> <ul style="list-style-type: none"> • geografiya fanini tizimlarga bo'lish, koinotning yerga ta'siri va uning asosiy oqibatlarini, geografik qobiqni yuzlama va bo'ylama yo'nalishida tabaqalanish sabablarini, geosferalarning tuzilishi va ularning joylanishiga ta'sir etuvchi omillartasavvurga ega bo'lishi; (bilim) • Fanning mazmuni, mohiyati, maqsadi va vazifalari, geografiya fanlari tizimi, koinot to'g'risidagi asosiy tushunchalar, geografik qobiqning asosiy xususiyatlarining tuzulishi, undagi harakatlar, geografik qobiqning rivojlanish tarixini bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma). • Gerografik tadqiqot usullari fanini o'qitishda ta'lim texnologiyalari, elektron plakatlar, tarqatma materiallar, elektron darsliklar va qo'llanmalar, internet ma'lumotlari, lokal tarmoqdagi turli o'quv, ilmiy bilimni nazorat qilish bo'yicha ma'lumotlar jamlamasidan foydalaniladi. Mustaqil ta'lim, aqliy hujum, vaziyatli masalalarni yechish, diskussiya, rolli o'yinlar, referatlar yozish kabi pedagogik usullar bilan fanning o'qitilishi amalga oshiriladi va o'quvchilarni baholay olish to'g'risida malakalariga ega bo'lishi kabi ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak (malaka)
4.	<p style="text-align: center;">VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>ma'ruzalar; interfaol, keys stadi, munozara</i> • <i>interfaol keys-stadilar;</i> • <i>diologik yondoshuv</i> • <i>SWOT tahlili</i> • <i>Wenn diagrammasi</i> • <i>Bliz so'rov</i> • <i>nilufar guli</i> • <i>baliq skleti</i> • <i>kim chaqqon</i> • <i>blis so'rov</i> • <i>blis test va boshqalar</i>

5.	<p align="center">VII. Kreditlarni olish uchun talablar:</p> <p>Fanga oid nazariy va amaliy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish, ijod qilish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha amaliy ishni topshirish.</p>
6.	<p align="center">VIII. Asosiy adabiyotlar</p> <p>Asosiy adabiyotlar:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Hayitov A., Zulfiqorov M. Amaliy geografiya. Yangi asr avlodi 2008-yil 2. N.I.Sabitova ,O.Sh.Ro'ziqulova , “Amaliy geografiya” Toshkent-2023-yil 3. Amaliy geografiya o'quv uslubiy majmua , Namangan 2021-yil 4. Amaliy geografiya majmua Samdu 2022-yil <p align="center">IX. Qo'shimcha adabiyotlar ro'yhati</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Matkarimov A., Tursunov O. – Hidrologiya. Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2016. 2.Vinogradov A.I. – Гидрология суши. Москва: Высшая школа, 1986. 3.Ward R.C., Robinson M. – Principles of Hydrology. McGraw-Hill, 2000. 4.Горланов К.К. – Общая гидрология. Москва: Недра, 1980. 5.Davies T.D., Walker D. – Water in the Environment: Physical Principles and Applications. CRC Press, 2002. 6.Chow, V.T. – Handbook of Applied Hydrology. McGraw-Hill, 1964 (yoki yangilangan nashrlari). <p align="center">O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI PREZIDENTINING FARMONI</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha harakatlar strategiyasi to'g'risida. (O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y., 6-son, 70-modda) 2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 - yil 6 – noyabrdagi “O'zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta'lim - tarbiya va ilm - fan sohalarini rivojlantirish chora tadbirlari to'g'risida” gi PF - 6108 - son farmoni. <p align="center">Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. http://www.edu.uz–O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi sayti. 4. http://www.uzedu.uz – O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi sayti. 5. http://www.gov.uz– O'zbekiston Respublikasi xukumati portali. 6. www.pedagog.uz 7. www.apkpro.ru/content/view 8. www.prometeus.nsc.ru/contents/books/slasten 9. www.relarn.ru/conf/conf2007 10. http://vilenin.narod.ru/Mm/Books/ 11. http://www.allmath.ru/ 12. http://www.ziyonet.uz/ 13. http://window.edu.ru/window/www.astronet.ru 14. t.me/geograflar_kutubxonasi - geografiya faniga oid ilmiy adabiyotlar kanali
7.	<p>Fan dasturi Samarqand davlat pedagogika instituti o'quv-uslubiy kengashining 2025 yil “ ____ ” _____ -son bayonnomasi bilan ma'qullangan</p>
8.	<p>Fan/modul uchun mas'ullar va dastur mualliflari: I.O.Orifjonova – Samarqand davlat pedagogika instituti Geografiya kafedrasida assistenti.</p>
9.	<p>Taqrizchilar: F.A.Xamroyeva - Samarqand davlat pedagogika instituti Geografiya kafedrasida mudiri, dotsent</p>

(ichki)

A.X.Ravshanov - Sharof Rashidov nomidagi SamDU Geografiya va ekologiya fakulteti dotsenti (tashqi)

Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi tomonidan 2025-yil uchun tasdiqlangan xalqaro e'tirof etilgan tashkilotlarning (Quacquarelli Symonds World University Rankings, Times Nigher Education, Academic Ranking of World Universities) reytingida TOP 300 talikka kiradigan Moskva davlat universitetning Московский государственный университет имени М.В. Ломоносова Географический факультет Рабочая Программа Дисциплины Картография dasturi tahlil qilinib ushbu asosda fan dastur ishlab chiqildi.

https://www.geogr.msu.ru/education/vo/prog_distc/programs_3xx/bak_G/

https://www.geogr.msu.ru/education/vo/prog_distc/programs_3xx/bak_G/b_G_gmh_Geografiya_promyshlennosti_mira_new_2023.pdf

Fan dastur Tabiiy fanlar fakultetning 2025-yil 23-apreldagi 2- sonli farmoyish bilan tuzilgan ishchi guruh tomonidan maqullangan.

Tuzuvchi:

I.O.Orifjonova

Kafedra mudiri:

F.A.Xamroyeva

Fakultet dekani:

U.Mirzayev

O'quv-ishlar bo'yicha

H.Musulmonov

**Samarqand davlat pedagogika instituti “Geografiya” kafedrası assistenti
I.O.Orifjonova tomonidan tayyorlangan “Amaliy geografiya” o‘quv fan
dasturiga**

TAQRIZ

O‘zbekistonning milliy mustaqilligi jamiyatning iqtisodiy, ijtimoiy-siyosiy hayotida tub o‘zgarishlar sodir bo‘lishiga olib keldi. Turli jabhalarda shu jumladan ta’lim tizimida ham kuchli o‘zgarishlar, islohotlar amalga oshirilmoqda. Bugungi kunda o‘qitish jarayoniga ta’limning zamonaviy metodlari, pedagogik va axborot texnologiyalari kirib keldi. Fanlarni o‘qitishda interfaol metodlardan, darsliklar, o‘quv qo‘llanmalari, elektron manbalar, monografiyalar, xorijiy adabiyotlar va internet ma’lumotlaridan foydalanilgan holda dars o‘tish bugungi kunning talabidir. Ta’limda uzoq vaqt an’anaviy dars o‘tish usullaridan foydalanib kelindi. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2017 yil 6 apreldagi 187-sonli qaroriga muvofiq kompetensiyaviy yondashuvga asoslangan yangi DTS qabul qilindi. Kompetensiyaning asosiy maqsadi o‘quvchilar egallagan nazariy bilimlarni kundalik hayotda qo‘llay olish va o‘quvchilarni kelajak hayotga tayyorlashdir. O‘quvchilarda geografiya fani bo‘yicha to‘liq kompetensiyalar amaliy mashg‘ulotlarsiz shakllanmaydi. Maktablarning geografiya fani darsliklarida amaliy mashg‘ulotlarga juda kam soat ajratilgan. Natijada fan o‘qituvchilari o‘quv rejadani tashqariga chiqmaydi va o‘quvchilar amaliy mashg‘ulot malakasiga ega bo‘lmaydi.

Ushbu fan dasturi Malaka talablari asosida yozilgan, o‘quv rejalariga to‘liq mos keladi. Ushbu namunaviy fan dasturi 60111000 – Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari ta’lim yo‘nalishi bakalavr talabalari uchun mo‘ljallangan bo‘lib, fan dasturni nashr etishga loyiq deb hisoblayman.

**Samarqand davlat pedagogika instituti
“Geografiya” kafedrası mudiri**

dots. F.A.Xamroyeva

**Samarqand davlat pedagogika instituti "Geografiya" kafedrası assistenti
I.O.Orifjonova tomonidan tayyorlangan "Amaliy geografiya" o'quv fan
dasturiga**

TAQRIZ

Hozirgi davrda geografik axborot tizimlari (GAT/GIS), masofaviy zondlash va kartografik tahlil vositalaridan foydalanishga bo'lgan ehtiyoj ortib bormoqda. Shunday sharoitda, "Amaliy geografiya" fanining o'quv dasturi zamonaviy geografik tahlil vositalaridan foydalanishni o'rgatish nuqtai nazaridan katta ahamiyat kasb etadi.

Fan dasturida hududiy tahlil, makoniy baholash, iqtisodiy-geografik modellashtirish, kartografik dizayn, GIS texnologiyalari va geoma'lumotlar bilan ishlashga oid mavzular aniq va tizimli yoritilgan. Talabalar amaliy topshiriqlar orqali real loyihalar tuzish, xaritalar asosida tahlil olib borish, statistik va grafikli modellashtirish ko'nikmalarini egallaydilar.

Dastur zamonaviy ilmiy-uslubiy yondashuvlarga asoslangan, malaka talablari va o'quv rejasiga to'liq mos keladi. O'quv materiallari, tavsiyalar va metodik yondashuvlar o'zaro uyg'unlashgan.

Ushbu fan dasturi Malaka talablari asosida yozilgan, o'quv rejalariga to'liq mos keladi. Ushbu namunaviy fan dasturi 60111000 – Geografiya va iqtisodiy bilim asoslari ta'lim yo'nalishi bakalavr talabalari uchun mo'ljallangan bo'lib, fan dasturni nashr etishga loyiq deb hisoblayman.

Sharof Rashidov nomidagi SamDU

Ijtimoiy-iqtisodiy geografiya kafedrası dotsenti:

A.X.Ravshanov